

Eredj, ha tudsz!

Csak nemrég szoltunk e helyen az Erdélyi Helikonnal kapcsolatban arról, mily mélységes közönnyel fogadta baloldali sajtónk az erdélyi irodalom megindulását. Most szép kis bizonyítványát adja ennek a «legelterjedtebb napilap», mely mint köztudomású, a magyar irodalom iránti érdeklődésében nem egyszer bizonyos deficitet mutathatott ki. «Sárga veszedelem» címen egyszer már meg- és letárgyaltuk e vállalat sárga könyveit. Ezek, mint hírlík, úgy jönnek létre, hogy a kiadó az egész világot körülhálózó kémszolgálattal figyeli a legselejtesebb eleművek megszületését, pontos jegyzéket vezet róluk s ha aztán olyanokra talál, melyek még ezeknél is rosszabbak, akkor gyors fordítással közvetíti őket olvasói számára, nehogy szegények csak pillanatra is fölemelkedhessenek az általános műveltség szemhatára alól.

E sárga ponyvaveszedelem ellen már csak azért sem vehetjük fel a harcot, mert folyóiratunk nem ér le azokhoz a rétegekhez, melyek a villanyosok pótkocsiján e könyvekbe merülve színelik a szórakozottat a jegyfelmutatás alkalmával. De hogy a nagytekintélyű vállalat a magyar irodalom szemmel tartására is analfabétákat szerződtet, ez ellen már óvást kell emelnünk. Vallja be inkább, hogy a magyar irodalom nem érdekli, pénzét reá nem áldoz. Ez mindenestre korrektebb eljárás, mintha olcsó irodalmi rovatvezetők tudatlansága révén hamisítja meg az irodalmi adatokat.

A «legelterjedtebb lap» *Vasárnapja* e hó 3-ikán az alábbi verssel és szencziós jegyzettel lepi meg olvasóitáborának rengetegét:

EREDJ, HA TUDSZ.*

*Eredj, ha tudsz, szegény,
Eredj és énekeld,*

* E szép vers szerzője a magyar ügyért vértanuhaltalt halt, az oláhok Segesváron 1920 nyarán kivégezték. A költemény a martír hagyatékából való.

*Hogy valahol, bárhol a világon,
Könnyebb lesz sorsod hordanod.*

*Eredj, ha tudsz!
Szállj, mint a jecske, délnek,
Vagy északnak, mint a viharmadár,
A magasságból a végtelenségnek
Kémleld a partját,
Eredj, fészekrakó vágyaid kibontva,
Eredj, ha tudsz!
Eredj, hitetlen, ha nem hiszed,
Hogy künn a nagyvilágban
A lelkebből, ez érző jából, nem ácsolt
Az emlékezés új kereszteteket,
S az emlékezés keresztjaira
Téged feszít a honvágy és a bánat.
Eredj, ha nem hiszed!
S ha úgy látod, minden elveszett,
Menj őserdőkön, tengereken túlra,
Felajánlani munkás két kezed,
Menj hát, ha teheted!
De itthon maradok én!
Károgya sötéten,
Mint téli varjú száraz jegenyén!
Még nem tudom,
Jul-e nekem egy magányos sarok,
De itthon maradok.
Leszek őrlő szű az idegen jában,
Leszek alj felhajtott kupában,
Idegen vérben leszek a méreg,
Miazma, láz, lappangó rút féreg,
De itthon maradok!
Akarok lenni halálharang,
Akarok lenni gyujtózsínór,
Égő kanóc, lángra lobbanó vér,
Mely titkon kúszik hosszú évekig,
Míg a keservek löporához érek!
— — — és akkor? — — —
Még nem tudom,
Jul-e nekem egy magányos sarok,
De addig, mint téli varjú
Szár az jegenyén.
Itthon maradok! ...*

Reményi Sándor.

Ki ne látná első olvasásra, hogy a közölt költemény *Végvári* «Eredj, ha tudsz» c. költeményének helyenként «javításokkal» és — bizonyára a «legelterjedtebb napilap»-ban uralkodó irodalmi «helyszűke» miatt — *csonkításokkal* ellentett változata. A vers tehát *Végvári*-vers, amint ezt minden fővárosi és vidéki iparoskörben is tudják, ahol na-

gyon gyakran szavalják vagy tíz év óta. Végvárit nem végeztek ki, hála Istennek (hogy is képzelte a lap rovatvezetője, hogy egy ilyen kivégzés csak egy jegyzetnyi zajt üssön Európában?), ellenben a rovatvezető valóban kivégezte a maga irodalmi tekintélyét tudatlanságokozta baklövésével.

Ezért tanulság: irodalmi rovatvezetőnek csak akkor «eredj, ha — *tudsz!*»
Sovén.

Költészet és valóság.

Nemrégiben egy készülő törvényjavaslattal kapcsolatban patetikus cikkeket olvashattunk a sajtó szent hivatásáról. Különösen a haladó eszméknek kissé elaggott vezérorganuma volt hangos a szólásszabadság védelmében és emlegette az ujságírás magasabb feladatait. A lap belsejében azután mindjárt gyakorlati példát is adott az elméletre. Kiabáló hírei és táviratai között napokon keresztül hozzájuk teljesen hasonló fogalmazásban tudósítások jelentek meg, amelyek fantasztikus amerikai tervről számoltak be. Vastagon szedett fő- és alcímek hirdették a nagy

szenzációt ilyenformán: «Az ötszázemeletes új Babel a megvalósulás előtt. Az előzetes tárgyalások befejeződtek. — Weber Wolf nyilatkozata». A nagyobb hitelesség kedvéért a newyorki polgármester is szerephez jutott a hírekben, ahol napról-napra döntő tanácskozássokról, váratlan akadályokról, az építkezés megindulásáról értesülhetett a meglepett olvasó. Csak a tudósítások végén szerénykedett egy gyanus mondat: «Károly Sándor rövidesen részletesen be fog számolni az eseményekről», aki az avatottabbaknak elárulta, hogy a fantasztikus terv valójában fantasztikus regénytéma (a könyv azóta meg is jelent) és az érdekes hír csupán érdekes reklámötlet. Úgy látszik a sajtónak ma a legszentebb hivatása új meg új reklámokat kitalálni, amelyekből lassankint egyetlen rovatban sem lehetünk biztonságban. A szólásszabadság helyett talán inkább a jámbor olvasó szorulna védelemre, akit kedvenc ujságja politikai cikkeiben rendszeren az orránál fogva vezet, «színes» gyilkosság-riportjaival agyongyötör, reklámjaival és fizetett kritikáival pedig egyszerűen bolonddá tesz.
Argus.

E hó 17-én Székely írók estélye a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

A NAPKELET minden közleményéért írója felel. A folyóirat szerkesztője: TORMAY CECILE; s. szerkesztője: HARTMANN JÁNOS. A kiadásért felelős: HEGEDŰS ISTVÁN.

Stephaneum nyomda és könyvkiadó r. t. — Nyomdaigazgató: KOHL FERENC.